

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1990-1991

12 MARS 1991

PROJET DE LOI

**portant approbation de la Convention
européenne pour la protection
des animaux de compagnie,
faite à Strasbourg le
13 novembre 1987**

EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

Dans le passé, les animaux étaient surtout détenus en raison de leur utilité. Même les chiens et les chats avaient leur fonction. Il y avait les chiens de chasse, les chiens de berger, les chiens de garde. Les chats étaient détenus pour attraper les rats et les souris.

Au cours du temps, beaucoup de ces fonctions sont passées à l'arrière plan. Actuellement, dans notre pays, des millions d'animaux sont détenus exclusivement pour l'agrément, comme animaux de compagnie, des souris blanches aux chiens, chats, oiseaux de cage et de volière, poissons d'aquarium, lapins, cobayes et hamsters.

Ils sont adoptés tout d'abord pour le plaisir en tant que hobby ou comme compagnon. La fréquentation des animaux peut avoir en outre une certaine valeur pédagogique car les enfants, mais aussi les adultes, vivant dans un environnement urbain et ayant un contact très restreint avec la nature, peuvent de cette manière acquérir quelques expériences des lois de la nature.

Les animaux de compagnie semblent même avoir une influence curative sur certaines affections et états maladiés. En échange des plaisirs que leur animal do-

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1990-1991

12 MAART 1991

WETSONTWERP

**houdende goedkeuring van de
Europese Overeenkomst voor de
bescherming van gezelschapsdieren,
opgemaakt te Straatsburg op
13 november 1987**

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

In het verleden werden dieren hoofdzakelijk gehouden omdat ze een bepaald nut hadden. Ook honden en katten hadden een functie. Er waren jachthonden, waakhonden. Katten werden gehouden om ratten en muizen te vangen. Veel van deze functies zijn in de loop der tijd naar het achterplan verschoven. Op dit ogenblik worden in ons land miljoenen dieren louter gehouden voor het gezelschap, als gezelschapsdieren, van witte muizen tot honden, katten, kooi- en volièrevogels, aquariumvissen, konijnen, cavia's en hamsters.

Ze worden in de eerste plaats in huis gehaald voor de gezelligheid, als hobby of voor wat aanspraak. De omgang met dieren kan daarenboven een zekere opvoedkundige waarde hebben omdat kinderen, maar ook volwassenen, die in een stedelijke omgeving nog nauwelijks met de natuur in aanraking komen, op die manier toch nog iets van die natuurwetten ervaren. Gezelschapsdieren schijnen zelfs een heilzame invloed te hebben op sommige aandoeningen en ziekte-toestanden.

In ruil voor deze genoegens die hun huisdier hen verschaft, omringen de meeste mensen hun dieren met de nodige zorgen. Ze kunnen daarbij rekenen op

mestique leur procure, la plupart des gens entourent leurs animaux des soins nécessaires. Ils peuvent en outre compter sur une industrie alimentaire spécialisée, un réseau de soin et de santé pour animaux etc...

Mais parfois, la relation homme-animal de compagnie peut être perturbée au détriment de l'animal. Cela peut être attribué tant à l'ignorance en matière de soin qu'à la détention d'espèces comme animaux de compagnie dans un environnement inadapté, qu'à l'exigence de prestations en dehors des limites des possibilités, qu'à la sélection sur base de caractères extérieurs nuisibles à la santé et au bien-être, la sélection d'un comportement agressif et l'utilisation d'animaux pour les combats.

Dans la plupart des pays occidentaux, le bien-être des animaux dans le cadre de leur relation avec les hommes est déjà réglementé par la loi depuis longtemps. Dans notre pays, c'est la loi du 14 août 1986 relative à la protection et au bien-être des animaux qui règle le problème.

Le Conseil de l'Europe de sa part s'est précédemment déjà rendu utile dans le domaine du bien-être des animaux en passant des conventions en matière de transport international (13 décembre 1968, approuvée par la loi du 15 mars 1971), en matière d'élevages (10 mars 1976, approuvée par la loi du 11 juillet 1979), en matière d'animaux d'abattage (10 mai 1979) et en matière d'animaux de laboratoire (18 mars 1986) (projets de loi à l'étude).

La présente Convention a été rédigée par le Conseil de l'Europe sur base du principe qu'un règlement international approprié relatif à la protection des animaux de compagnie serait bénéfique à ces derniers. A ce jour, elle a été signée par onze Etats membres du Conseil de l'Europe, dont la Belgique. Elle a été ratifiée par la Norvège et la Suède et elle n'est pas encore entrée en vigueur.

Le texte est subdivisé en plusieurs chapitres, dont les plus importants reprennent :

- les principes généraux et définitions;
- les dispositions concernant l'élevage et le dressage;
- les dispositions concernant les commerces, pensions et asiles;
- les dispositions concernant les interventions chirurgicales et concernant la mise à mort;
- les dispositions concernant les mesures à prendre pour lutter contre la surpopulation des chiens et chats.

La plupart des dispositions sont déjà consignées dans la loi précitée du 14 août 1986 relative à la protection et au bien-être des animaux. Chacune des dispositions contenues dans cette Convention, telles l'agrément des asiles, chenils et pensions et les interventions chirurgicales, seront traitées de façon plus

een gespecialiseerde voederindustrie, een uitgebouwd net dierenverzorgings- en gezondheidsvoorzieningen e.a.

Toch kan de relatie mens-gezelschapsdieren soms gestoord verlopen en dan wel in het nadeel van het dier. Dit kan zoal te wijten zijn aan onkunde met betrekking tot de verzorging, het houden van soorten als gezelschapsdier in een ongeschikte omgeving, het vergen van prestaties buiten de grenzen der mogelijkheden, het fokken op uitwendige kenmerken die gezondheid en welzijn schaden, het fokken op agressief gedrag en het gebruik van dieren in gevechten.

In de meeste westerse landen is het welzijn der dieren in hun relatie met de mens reeds lange tijd wettelijk geregeld. In ons land gebeurt dit door de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren.

De Raad van Europa van zijn kant heeft zich vroeger reeds verdienstelijk gemaakt op gebied van dierenwelzijn door het sluiten van Overeenkomsten inzake internationaal vervoer (13 december 1968, goedgekeurd bij wet van 15 maart 1971), inzake veehouderijen (10 maart 1976, goedgekeurd bij wet van 11 juli 1979) en inzake slachtdieren (10 mei 1979) en inzake proefdieren (18 maart 1986) (wetsontwerpen ter goedkeuring in voorbereiding).

De voorliggende Overeenkomst werd opgesteld door de Raad van Europa vanuit de overtuiging dat de gezelschapsdieren er wel zouden bij varen wanneer ze beschermd werden door een geschikte internationale regeling. Op dit ogenblik is ze door elf Lidstaten van de Raad van Europa, waaronder België, ondertekend. Ze werd bekrachtigd door Noorwegen en Zweden en ze is nog niet in werking getreden.

De tekst is onderverdeeld in verscheidene hoofdstukken, waarvan de belangrijkste omvatten :

- algemene principes en begripsbepalingen;
- bepalingen betreffende het fokken en het africhten;
- bepalingen betreffende de handel, pensions en asielen;
- bepalingen betreffende chirurgische ingrepen en betreffende het doden;
- bepalingen betreffende maatregelen te nemen om overbevolking van honden en katten tegen te gaan.

De meeste van de bepalingen zijn reeds vervat in hogergenoemde wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren. Enkel bepalingen die deze Overeenkomst inhoudt, zoals erkenning van asielen, kennels en pensions en zoals de chirurgische ingrepen, zullen meer uitgebreid

détaillée dans des arrêtés d'exécution spécifiques, à prendre en application de la loi susmentionnée.

Le Ministre des Affaires étrangères,

M. EYSKENS

Le Secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture,

P. DE KEERSMAEKER

behandeld worden in specifieke uitvoeringsbesluiten, te treffen in uitvoering van hogergenoemde wet.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

M. EYSKENS

De Staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw,

P. DE KEERSMAEKER

AVANT-PROJET DE LOI
soumis à l'avis du Conseil d'Etat

**Avant-projet de loi portant approbation de la
Convention européenne pour la protection
des animaux de compagnie, faite à Strasbourg
le 13 novembre 1987**

Article unique

La Convention européenne pour la protection des animaux de compagnie, faite à Strasbourg le 13 novembre 1987, sortira son plein et entier effet.

VOORONTWERP VAN WET
onderworpen aan het advies van de Raad van State

**Voorontwerp houdende goedkeuring van de
Europese Overeenkomst voor de bescherming
van gezelschapsdieren, opgemaakt te
Straatsburg op 13 november 1987**

Enig artikel

De Europese Overeenkomst voor de bescherming van gezelschapsdieren, opgemaakt te Straatsburg op 13 november 1987, zal volkomen uitwerking hebben.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, huitième chambre, saisi par le Ministre des Affaires étrangères, le 3 décembre 1990, d'une demande d'avis sur un avant-projet de loi « portant approbation de la Convention européenne pour la protection des animaux de compagnie, faite à Strasbourg le 13 novembre 1987 », a donné le 27 décembre 1990 l'avis suivant :

Le projet n'appelle pas d'observations.

La chambre était composée de

M. :

J. NIMMEGEERS, *président de chambre*;

Mme :

S. VANDERHAEGEN, *conseiller d'Etat*;

MM. :

J. DE BRABANDERE, *conseiller d'Etat*;

F. DE KEMPENEER,
J. GIJSELS, *assesseurs de la section de législation*;

Mme :

F. LIEVENS, *greffier*.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. J. NIMMEGEERS.

Le rapport a été présenté par M. D. ALBRECHT, auditeur. La note du Bureau de coordination a été rédigée et exposée par M. W. VAN VAERENBERGH, référendaire adjoint.

Le Greffier,

F. LIEVENS

Le Président,

J. NIMMEGEERS

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, achtste kamer, op 3 december 1990 door de Minister van Buitenlandse Zaken verzocht hem van advies te dienen over een voorontwerp van wet « houdende goedkeuring van de Europese Overeenkomst voor de bescherming van gezelschapsdieren, opgemaakt te Straatsburg op 13 november 1987 », heeft op 27 december 1990 het volgend advies gegeven :

Bij het ontwerp zijn geen opmerkingen te maken.

De kamer was samengesteld uit

H. :

J. NIMMEGEERS, *kamervoorzitter*;

Mevr. :

S. VANDERHAEGEN, *staatsraad*;

HH. :

J. DE BRABANDERE, *staatsraad*;

F. DE KEMPENEER,
J. GIJSELS, *assessoren van de afdeling wetgeving*;

Mevr. :

F. LIEVEN, *griffier*.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de heer J. NIMMEGEERS.

Het verslag werd uitgebracht door de heer D. ALBRECHT, auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door de H. W. VAN VAERENBERGH, adjunct-referendaris.

De Griffier,

F. LIEVENS

De Voorzitter,

J. NIMMEGEERS

PROJET DE LOI

BAUDOUIN, ROI DES BELGES

A tous, présents et à venir,
SALUT.

Sur la proposition de Notre Ministre des Affaires étrangères et de Notre Secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Notre Ministre des Affaires étrangères et Notre Secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture sont chargés de présenter, en Notre nom, aux Chambres législatives, le projet de loi dont la teneur suit :

Article unique

La Convention européenne pour la protection des animaux de compagnie, faite à Strasbourg le 13 novembre 1987, sortira son plein et entier effet.

Donné à Bruxelles, le 11 mars 1991.

BAUDOUIN

PAR LE ROI :

Le Ministre des Affaires étrangères,

M. EYSKENS

Le Secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture,

P. DE KEERSMAEKER

WETSONTWERP

BOUDEWIJN, KONING DER BELGEN

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
ONZE GROET.

Op de voordracht van Onze Minister van Buitenlandse Zaken en van Onze Staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Minister van Buitenlandse Zaken en Onze Staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw zijn gelast, in Onze naam, bij de Wetgevende Kamers het wetsontwerp in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Enig artikel

De Europese Overeenkomst voor de bescherming van gezelschapsdieren, opgemaakt te Straatsburg op 13 november 1987, zal volkomen uitwerking hebben.

Gegeven te Brussel, 11 maart 1991.

BOUDEWIJN

VAN KONINGSWEGE :

De Minister van Buitenlandse Zaken,

M. EYSKENS

De Staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw,

P. DE KEERSMAEKER

CONVENTION EUROPEENNE**pour la protection des animaux de compagnie****PREAMBULE**

Les Etats membres du Conseil de l'Europe, signataires de la présente Convention,

Considérant que le but du Conseil de l'Europe est de réaliser une union plus étroite entre ses membres;

Reconnaissant que l'homme a une obligation morale de respecter toutes les créatures vivantes et gardant à l'esprit les liens particuliers existant entre l'homme et les animaux de compagnie;

Considérant l'importance des animaux de compagnie en raison de leur contribution à la qualité de la vie et, partant, leur valeur pour la société;

Considérant les difficultés découlant de la grande variété des animaux qui sont détenus par l'homme;

Considérant les risques inhérents à la surpopulation animale pour l'hygiène, la santé et la sécurité de l'homme et des autres animaux;

Considérant que la détention de spécimens de la faune sauvage, en tant qu'animaux de compagnie, ne devrait pas être encouragée;

Conscients des diverses conditions gouvernant l'acquisition, la détention, l'élevage à titre commercial ou non, la cession et le commerce d'animaux de compagnie;

Conscients de ce que les conditions de détention des animaux de compagnie ne permettent pas toujours de promouvoir leur santé et leur bien-être;

Constatant que les attitudes à l'égard des animaux de compagnie varient considérablement, en raison parfois d'un manque de connaissances ou de conscience;

Considérant qu'une attitude et une pratique fondamentales communes aboutissant à une conduite responsable des propriétaires d'animaux de compagnie sont non seulement un objectif désirable mais aussi réaliste,

Sont convenus de ce qui suit :

(VERTALING)**EUROPESE OVEREENKOMST****voor de bescherming van gezelschapsdieren****PREAMBULE**

De Lidstaten van de Raad van Europa die deze Overeenkomst hebben ondertekend,

Overwegend dat het doel van de Raad van Europa is een grotere eenheid tussen zijn leden tot stand te brengen;

Erkennend dat de mens de morele verplichting heeft alle levende schepselen te eerbiedigen, en indachtig de bijzondere relatie die gezelschapsdieren hebben met de mens;

Gelet op de betekenis van gezelschapsdieren vanwege hun bijdrage tot de kwaliteit van het bestaan en hun daaruit voortvloeiende waarde voor de samenleving;

Gelet op de moeilijkheden voortvloeiend uit de zeer grote verscheidenheid van dieren die door de mens worden gehouden;

Gelet op de gevaren die inherent zijn aan te grote aantallen gezelschapsdieren voor de hygiëne, de gezondheid en de veiligheid van de mens en van andere dieren;

Overwegend dat het houden van exemplaren van in het wild levende diersoorten als huisdier niet aangemoedigd zou moeten worden;

Zich bewust van de uiteenlopende omstandigheden die het verwerven, het houden, het al dan niet voor commerciële doeleinden fokken en het afstaan van en het handelen in gezelschapsdieren beheersen;

Zich ervan bewust dat gezelschapsdieren niet altijd worden gehouden onder omstandigheden die bevorderlijk zijn voor hun gezondheid en welzijn;

Constaterend dat de houding tegenover gezelschapsdieren soms sterk uiteenloopt, soms wegens gebrek aan kennis en bewustzijn op dit gebied;

Overwegend dat een fundamentele gemeenschappelijke opstelling ten aanzien van houding en praktijk, die leidt tot een verantwoord bezit van gezelschapsdieren, niet alleen een wenselijke, maar ook reële doelstelling is,

Zijn als volgt overeengekomen :

CHAPITRE I

Dispositions générales

Article 1er*Définitions*

1. On entend par animal de compagnie tout animal détenu ou destiné à être détenu par l'homme, notamment dans son foyer, pour son agrément et en tant que compagnon.

2. On entend par commerce d'animaux de compagnie l'ensemble des transactions pratiquées de façon régulière en quantités substantielles et à des fins lucratives, impliquant le transfert de la propriété de ces animaux.

3. On entend par élevage et garde des animaux de compagnie à titre commercial l'élevage et la garde pratiqués principalement à des fins lucratives et en quantités substantielles.

4. On entend par refuge pour animaux un établissement à but non lucratif où des animaux de compagnie peuvent être détenus en nombre substantiel. Lorsque la législation nationale et/ou des mesures administratives le permettent, un tel établissement peut accueillir des animaux errants.

5. On entend par animal errant tout animal de compagnie qui, soit n'a pas de foyer, soit se trouve en-dehors des limites du foyer de son propriétaire ou de son gardien et n'est sous le contrôle ou sous la surveillance directe d'aucun propriétaire ou gardien.

6. On entend par autorité compétente l'autorité désignée par l'Etat membre.

Art. 2

Champ d'application et mise en œuvre

1. Chaque Partie s'engage à prendre les mesures nécessaires pour donner effet aux dispositions de cette Convention en ce qui concerne :

a. les animaux de compagnie détenus par une personne physique ou morale dans tout foyer, dans tout établissement se livrant au commerce ou à l'élevage et à la garde à titre commercial de tels animaux, ainsi que dans tout refuge pour animaux;

b. le cas échéant, les animaux errants.

2. Aucune disposition de cette Convention ne porte atteinte à la mise en œuvre d'autres instruments pour la protection des animaux ou pour la préservation des espèces sauvages menacées.

3. Aucune disposition de la présente Convention ne porte atteinte à la faculté des Parties d'adopter des règles plus strictes pour assurer la protection des animaux de compagnie ou d'appliquer les dispositions ci-après à des catégories d'animaux qui ne sont pas expressément citées dans le présent instrument.

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Begripsomschrijvingen

1. Onder een gezelschapsdier wordt verstaan een dier dat door de mens, in het bijzonder thuis voor zijn genoegen en gezelschap, wordt gehouden of bedoeld is gehouden te worden.

2. Onder handel in gezelschapsdieren worden verstaan alle gewone zakelijke transacties in aanzienlijke aantallen, verricht met winstoogmerk, die leiden tot wijziging in de eigendom van kleine huisdieren.

3. Onder commercieel fokken en in pension hebben wordt verstaan het voornamelijk met winstoogmerk en in aanzienlijke aantallen fokken en in pension hebben.

4. Onder dierenasiel wordt verstaan een instelling zonder winstoogmerk waar gezelschapsdieren in aanzienlijke aantallen kunnen worden gehouden. Indien de nationale wettelijke en/of bestuursrechtelijke maatregelen zulks toelaten, kan een dergelijke instelling zwerfdieren opnemen.

5. Onder een zwerfdier wordt verstaan een gezelschapsdier dat geen tehuis heeft dan wel zich buiten de grenzen van het huishouden van zijn eigenaar of houder bevindt en niet onder de controle of het rechtstreekse toezicht van een eigenaar of houder staat.

6. Onder bevoegde autoriteit wordt verstaan de door de Lidstaat aangewezen autoriteit.

Art. 2

Reikwijdte en toepassing

1. Elke Partij verbindt zich ertoe de noodzakelijke maatregelen te nemen om uitvoering te geven aan de bepalingen van deze Overeenkomst met betrekking tot :

a. gezelschapsdieren, gehouden door een persoon of rechtspersoon in een huishouden of een instelling die zich bezig houdt met handel, commercieel fokken of in pension hebben, en in dierenasiels;

b. waar van toepassing, zwerfdieren.

2. Niets in deze Overeenkomst staat de toepassing van andere overeenkomsten voor de bescherming van dieren of voor het behoud van bedreigde wilde diersoorten in de weg.

3. Niets in deze Overeenkomst staat de vrijheid van de Partijen in de weg, strengere maatregelen voor de bescherming van gezelschapsdieren te nemen of de hierin vervatte bepalingen toe te passen op categorieën dieren die niet uitdrukkelijk in deze Overeenkomst zijn vermeld.

CHAPITRE II

**Principes pour la détention
des animaux de compagnie**

Art. 3

Principes de base pour le bien-être des animaux

1. Nul ne doit causer inutilement des douleurs, des souffrances ou de l'angoisse à un animal de compagnie.
2. Nul ne doit abandonner un animal de compagnie.

Art. 4

Détention

1. Toute personne qui détient un animal de compagnie ou qui a accepté de s'en occuper doit être responsable de sa santé et de son bien-être.
2. Toute personne qui détient un animal de compagnie ou s'en occupe doit lui procurer des installations, des soins et de l'attention qui tiennent compte de ses besoins éthologiques, conformément à son espèce et à sa race, et notamment :
 - a. lui fournir, en quantité suffisante, la nourriture et l'eau qui lui conviennent;
 - b. lui fournir des possibilités d'exercice adéquates;
 - c. prendre toutes les mesures raisonnables pour ne pas le laisser s'échapper.
3. Un animal ne doit pas être détenu en tant qu'animal de compagnie si :
 - a. les conditions visées au paragraphe 2 ci-dessus ne sont pas remplies ou si,
 - b. bien que ces conditions soient remplies, l'animal ne peut s'adapter à la captivité.

Art. 5

Reproduction

Toute personne qui sélectionne un animal de compagnie pour la reproduction doit être tenue de prendre en compte les caractéristiques anatomiques, physiologiques et comportementales qui sont de nature à compromettre la santé et le bien-être de la progéniture ou de la femelle.

Art. 6

Limite d'âge pour l'acquisition

Aucun animal de compagnie ne doit être vendu à des personnes de moins de 16 ans sans le consentement exprès de leurs parents ou des autres personnes qui exercent la responsabilité parentale.

Art. 7

Dressage

Aucun animal de compagnie ne doit être dressé d'une façon qui porte préjudice à sa santé et à son bien-être, notam-

HOOFDSTUK II

**Beginnelsen voor het houden
van gezelschapsdieren**

Art. 3

Grondbeginselen voor het welzijn van dieren

1. Niemand mag een gezelschapsdierodeloos pijn doen, laten lijden of angst aanjagen.
2. Niemand mag een gezelschapsdier in de steek laten.

Art. 4

Het houden van gezelschapsdieren

1. Ieder die een klein huisdier houdt of erin heeft toegestemd daarvoor te zorgen, is verantwoordelijk voor gezondheid en welzijn ervan.
2. Ieder die een gezelschapsdier houdt of ervoor zorgt, dient het een onderkomen, zorg en aandacht te geven op een wijze die rekening houdt met de ethologische behoeften van het dier in overeenstemming met zijn soort en ras, in het bijzonder :
 - a. het passend en voldoende voedsel en water te geven;
 - b. het voldoende mogelijkheden voor lichaamsbeweging te bieden;
 - c. alle redelijke maatregelen te nemen om ontsnapping ervan te voorkomen.
3. Een dier mag niet als gezelschapsdier worden gehouden, indien
 - a. aan de voorwaarden van het tweede lid niet wordt voldaan, of indien
 - b. ondanks dat aan deze voorwaarden wordt voldaan, het dier zich niet aan gevangenschap kan aanpassen.

Art. 5

Het fokken

Ieder die een gezelschapsdier voor het fokken selecteert, is verantwoordelijk voor het rekening houden met de anatomische, fysiologische en gedragskenmerken die de gezondheid en het welzijn van de nakomelingen of het moederdier in gevaar kunnen brengen.

Art. 6

Leeftijdsgrens bij verwerving

Een gezelschapsdier wordt niet verkocht aan personen jonger dan 16 jaar zonder de uitdrukkelijke toestemming van hun ouders of andere personen die de ouderlijke verantwoordelijkheid uitoefenen.

Art. 7

Het africhten

Een gezelschapsdier wordt niet afgericht op een wijze die nadelig is voor zijn gezondheid en welzijn, in het bijzonder

ment en le forçant à dépasser ses capacités ou sa force naturelles ou en utilisant des moyens artificiels qui provoquent des blessures ou d'inutiles douleurs, souffrances ou angoisses.

Art. 8

Commerce, élevage et garde à titre commercial, refuges pour animaux

1. Toute personne qui, à l'époque de l'entrée en vigueur de la Convention, se livre au commerce ou, à titre commercial, à l'élevage ou à la garde d'animaux de compagnie ou qui gère un refuge pour animaux doit, dans un délai approprié qui est à déterminer par chaque Partie, le déclarer à l'autorité compétente.

Toute personne qui a l'intention de se livrer à l'une de ces activités doit en faire la déclaration à l'autorité compétente.

2. Cette déclaration doit indiquer :

- a. les espèces d'animaux de compagnie qui sont ou seront concernées;
- b. la personne responsable et ses connaissances;
- c. une description des installations et équipements qui sont ou seront utilisés.

3. Les activités mentionnées ci-dessus ne peuvent être exercées que :

- a. si la personne responsable possède les connaissances et l'aptitude nécessaires à l'exercice de cette activité, du fait soit d'une formation professionnelle, soit d'une expérience suffisante avec les animaux de compagnie et
- b. si les installations et les équipements utilisés pour l'activité satisfont aux exigences posées à l'article 4.

4. Sur la base de la déclaration faite conformément aux dispositions du paragraphe 1er, l'autorité compétente doit déterminer si les conditions mentionnées au paragraphe 3 sont remplies ou non. Au cas où elles ne seraient pas remplies de façon satisfaisante, l'autorité compétente devra recommander des mesures et, si cela est nécessaire pour la protection des animaux, interdire le commencement ou la poursuite de l'activité.

5. L'autorité compétente doit, conformément à la législation nationale, contrôler si les conditions mentionnées ci-dessus sont remplies ou non.

Art. 9

Publicité, spectacles, expositions, compétitions et manifestations semblables

1. Les animaux de compagnie ne peuvent être utilisés dans la publicité, les spectacles, expositions, compétitions ou manifestations semblables, à moins que :

- a. l'organisateur n'ait créé les conditions nécessaires pour que ces animaux soient traités conformément aux exigences de l'article 4, paragraphe 2, et que
- b. leur santé et leur bien-être ne soient pas mis en danger.

2. Aucune substance ne doit être administrée à un animal de compagnie, aucun traitement lui être appliqué, ni aucun procédé utilisé, afin d'accroître ou de diminuer le niveau naturel de ses performances :

- a. au cours de compétitions ou

door het te dwingen zich boven zijn natuurlijke vermogens of kracht in te spannen, of door kunstmatige hulpmiddelen te gebruiken die letsel of nodeloos pijn, lijden of angst veroorzaken.

Art. 8

Handel, commercieel fokken en in pension hebben, dierenasiels

1. Ieder die op het tijdstip van inwerkingtreding van deze Overeenkomst handelt in gezelschapsdieren of deze commercieel fokt of in pension heeft, dan wel een dierenasiel beheert, dient binnen een door elke Partij vast te stellen passende termijn zulks op te geven aan de bevoegde autoriteit.

Ieder die voornemens is zich met één van deze activiteiten bezig te houden, dient dit voornemen op te geven aan de bevoegde autoriteit.

2. In deze opgave dient te worden vermeld :

- a. het soort gezelschapsdieren dat hierbij is of wordt betrokken;
- b. de verantwoordelijke persoon en zijn kennis;
- c. een beschrijving van de gebouwen en voorzieningen die worden gebruikt of zullen worden gebruikt.

3. De bovengenoemde activiteiten mogen slechts worden verricht :

- a. indien de verantwoordelijke persoon beschikt over de kennis en vaardigheden die voor de activiteit zijn vereist, ofwel als resultaat van een beroepsopleiding, dan wel van voldoende ervaring met en
- b. indien de gebouwen en voorzieningen die voor de activiteit worden gebruikt, voldoen aan de in artikel 4 gestelde eisen.

4. De bevoegde autoriteit bepaalt op grond van de opgave ingevolge het eerste lid of er al dan niet wordt voldaan aan de in het derde lid gestelde voorwaarden. Indien niet in voldoende mate aan deze voorwaarden wordt voldaan, beveelt zij maatregelen aan en, indien noodzakelijk voor het welzijn van de dieren, verbiedt zij het aanvangen met of het voorzetten van de activiteit.

5. De bevoegde autoriteit controleert, overeenkomstig de nationale wetgeving, of al dan niet aan de bovengenoemde voorwaarde wordt voldaan.

Art. 9

Reclame, amusement, tentoonstellingen, wedstrijden en soortgelijke evenementen

1. Gezelschapsdieren mogen niet worden gebruikt voor reclame, amusement, tentoonstellingen, wedstrijden en soortgelijke evenementen, tenzij :

- a. de organisator omstandigheden heeft geschapen om de gezelschapsdieren in overeenstemming met de vereisten van artikel 4, tweede lid, te behandelen, en
- b. de gezondheid en het welzijn van de gezelschapsdieren niet in gevaar worden gebracht.

2. Er mogen geen stoffen worden toegediend aan, behandelingen toegepast op, of middelen gebruikt bij een gezelschapsdier teneinde zijn natuurlijke prestatieniveau te verhogen of te verlagen;

- a. tijdens een wedstrijd, of

b. à tout autre moment, si cela peut constituer un risque pour la santé et le bien-être de cet animal.

Art. 10

Interventions chirurgicales

1. Les interventions chirurgicales destinées à modifier l'apparence d'un animal de compagnie ou à d'autres fins non curatives doivent être interdites et en particulier :

- a. la coupe de la queue;
- b. la coupe des oreilles;
- c. la section des cordes vocales;
- d. l'ablation des griffes et des dents.

2. Des exceptions à cette interdiction ne doivent être autorisées que :

- a. si un vétérinaire considère une intervention non curative nécessaire soit pour des raisons de médecine vétérinaire, soit dans l'intérêt d'un animal particulier;
- b. pour empêcher la reproduction.

3. a. Les interventions au cours desquelles l'animal subira ou risquera de subir des douleurs considérables ne doivent être effectuées que sous anesthésie et par un vétérinaire, ou sous son contrôle.

b. Les interventions ne nécessitant pas d'anesthésie peuvent être effectuées par une personne compétente, conformément à la législation nationale.

Art. 11

Sacrifice

1. Seul un vétérinaire ou une autre personne compétente doit procéder au sacrifice d'un animal de compagnie, excepté en cas d'urgence pour mettre fin aux souffrances d'un animal et lorsque l'aide d'un vétérinaire ou d'une autre personne compétente ne peut être obtenue rapidement ou dans tout autre cas d'urgence prévu par la législation nationale. Tout sacrifice doit se faire avec le minimum de souffrances physiques et morales en tenant compte des circonstances. La méthode choisie, excepté en cas d'urgence, doit :

- a. soit provoquer une perte de conscience immédiate puis la mort,
- b. soit commencer par l'administration d'une anesthésie générale profonde suivie d'un procédé qui causera la mort de manière certaine.

La personne responsable du sacrifice doit s'assurer que l'animal est mort avant que la dépouille soit éliminée.

2. Les méthodes de sacrifice suivantes doivent être interdites :

- a. la noyade et autres méthodes d'asphyxie, si elles ne produisent pas les effets mentionnés au paragraphe 1er, alinéa b;
- b. l'utilisation de tout poison ou drogue dont le dosage et l'application ne peuvent être contrôlés de manière à obtenir les effets mentionnés au paragraphe 1er;
- c. l'électrocution, à moins qu'elle ne soit précédée de la perte de conscience immédiate.

b. op enig ander tijdstip, wanneer zulks de gezondheid en het welzijn van het dier in gevaar kan brengen.

Art. 10

Chirurgische ingrepen

1. Chirurgische ingrepen ter verandering van het uiterlijk van een gezelschapsdier of voor andere niet-curatieve doeleinden zijn verboden, en in het bijzonder :

- a. het couperen van de staart;
- b. het couperen van de oren;
- c. het doorsnijden van de stembanden;
- d. het verwijderen van nagels en tanden.

2. Uitzonderingen op deze verbodsbepalingen zijn slechts toegestaan :

- a. indien een dierenarts niet-curatieve handelingen nodig acht, hetzij om diergeneeskundige redenen, hetzij in het belang van een bepaald dier;
- b. ter voorkoming van de voortplanting.

3.a. Ingrepen waarbij het dier ernstige pijn lijdt of kan lijden, dienen alleen onder narcose te worden uitgevoerd door een dierenarts of onder diens toezicht.

b. Ingrepen waarbij geen narcose is vereist, mogen worden verricht door een op grond van de nationale wetgeving bevoegde persoon.

Art. 11

Het doden

1. Alleen een dierenarts of een andere bevoegde persoon mag een gezelschapsdier doden, behalve in een noodsituatie om een einde te maken aan het lijden van een dier, wanneer diergeneeskundige of andere bevoegde hulp niet snel kan worden verkregen, of in alle andere onder de nationale wetgeving vallende noodsituaties. Het doden dient te geschieden met een minimum aan lichamelijk en geestelijk lijden, passend bij de omstandigheden. De gekozen methode dient, behalve in een noodsituatie ofwel

- a. onmiddellijke bewusteloosheid en de dood te veroorzaken, dan wel
- b. te beginnen met het toedienen van een diepe algemene verdoving, die wordt gevolgd door een handeling die uiteindelijk en zeker de dood veroorzaakt.

Degene die verantwoordelijk is voor het doden, dient zich ervan te vergewissen dat het dier dood is voordat het kadaver wordt afgevoerd.

2. De volgende methoden voor het doden zijn verboden :

- a. verdrinking of andere wijzen van verstikking, indien deze niet de in het eerste lid, letter b, genoemde gevolgen hebben;
- b. gebruik van een giftige stof of bedwelmend middel waarvan de dosis en de toediening niet zodanig beheersbaar zijn, dat ze het in het eerste lid bedoelde gevolg hebben;
- c. elektrocutie, tenzij voorafgegaan door onmiddellijk verlies van bewustzijn.

CHAPITRE III

Mesures complémentaires concernant les animaux errants

Art. 12

Réduction du nombre des animaux errants

Lorsqu'une Partie estime que le nombre des animaux errants constitue pour elle un problème, elle doit prendre les mesures législatives et/ou administratives nécessaires pour réduire ce nombre par des méthodes qui ne causent ni douleurs, ni souffrances, ni angoisses évitables.

a) De telles mesures doivent impliquer que :

i. si de tels animaux doivent être capturés, cela soit fait avec un minimum de souffrances physiques et morales compte tenu de la nature de l'animal;

ii. si des animaux capturés sont détenus ou sacrifiés, cela soit fait conformément aux principes posés dans la présente Convention.

b) Les Parties s'engagent à envisager :

i. l'identification permanente des chiens et des chats par des moyens appropriés qui ne provoquent que des douleurs, souffrances ou angoisses légères ou passagères, telles que le tatouage accompagné de l'enregistrement du numéro ainsi que des noms et adresses des propriétaires;

ii. de réduire la reproduction non planifiée des chiens et des chats en encourageant leur stérilisation;

iii. d'encourager la personne qui a trouvé un chien ou un chat errant à le signaler à l'autorité compétente.

Art. 13

Exceptions pour la capture, la détention et le sacrifice

Les exceptions aux principes posés dans la présente Convention concernant la capture, la détention et le sacrifice des animaux errants ne doivent être admises que lorsqu'elles sont inévitables dans le cadre de programmes gouvernementaux de contrôle des maladies.

CHAPITRE IV

Information et éducation

Art. 14

Programmes d'information et d'éducation

Les Parties s'engagent à encourager le développement de programmes d'information et d'éducation pour promouvoir, parmi les organisations et individus concernés par la détention, l'élevage, le dressage, le commerce et la garde d'animaux de compagnie, la prise de conscience et la connaissance des dispositions et des principes de la présente Convention. Dans ces programmes, l'attention doit être appelée notamment sur les points suivants :

a) le dressage d'animaux de compagnie à des fins de commerce ou de compétitions, qui doit être effectué par des personnes ayant les connaissances et les compétences appropriées;

HOOFDSTUK III

Aanvullende maatregelen voor zwervdieren

Art. 12

Vermindering van het aantal

Wanneer een Partij van mening is dat het aantal zwervdieren een probleem voor haar is, dient zij de passende wettelijke en/of bestuursrechtelijke maatregelen te nemen die nodig zijn om dit aantal te verminderen op een wijze die niet nodeloos pijn, lijden of angst veroorzaakt.

a) Zulke maatregelen dienen de eis te bevatten dat :

i. indien deze dieren moeten worden gevangen, zulks geschiedt met het bij het dier passende minimum aan lichamelijk en geestelijk lijden;

ii. ongeacht of gevangen dieren worden gehouden dan wel gedood, zulks geschiedt in overeenstemming met de in deze Overeenkomst vervatte beginselen.

b) De Partijen verbinden zich ertoe te overwegen :

i. voorzieningen te treffen om honden en katten permanent te identificeren door middel van geëigende middelen die slechts weinig of tijdelijk pijn, lijden of angst veroorzaken zoals tatouage, met registratie van het nummer, alsmede de naam en het adres van de eigenaar;

ii. de ongeplande voortplanting van honden en katten te verminderen door de sterilisatie van deze dieren te bevorderen;

iii. de vinder van een zwervhond of -kat aan te moedigen deze te melden aan de bevoegde autoriteit.

Art. 13

Uitzonderingen op het vangen, houden en doden

Uitzonderingen op de in deze Overeenkomst vervatte beginselen voor het vangen, houden en doden van zwervdieren mogen slechts worden gemaakt indien zij onvermijdelijk zijn in het kader van nationale programma's voor de bestrijding van ziekten.

HOOFDSTUK IV

Voorlichting en educatie

Art. 14

Voorlichtings- en opleidingsprogramma's

De Partijen verbinden zich ertoe, de ontwikkeling te stimuleren van voorlichtings- en educatieprogramma's ter bevordering van het besef en de kennis van de bepalingen en de beginselen van deze Overeenkomst bij de organisaties en personen betrokken bij het houden, fokken, africhten, verhandelen en in pension hebben van gezelschapsdieren. In deze programma's dient in het bijzonder de aandacht te worden gevestigd op de volgende onderwerpen :

a) de noodzaak dat het africhten van gezelschapsdieren voor commerciële doeleinden of wedstrijden wordt verricht door personen met voldoende kennis en bekwaamheid;

- b) la nécessité de décourager :
 - i. le don d'animaux de compagnie à des personnes de moins de 16 ans sans le consentement exprès de leurs parents ou des autres personnes qui exercent la responsabilité parentale;
 - ii. le don d'animaux de compagnie en tant que prix, récompense ou prime;
 - iii. la procréation non planifiée des animaux de compagnie;
- c) les conséquences négatives éventuelles, pour la santé et le bien-être des animaux sauvages, de leur acquisition ou introduction en tant qu'animaux de compagnie;
- d) les risques découlant de l'acquisition irresponsable d'animaux de compagnie qui conduit à une augmentation du nombre des animaux non désirés et abandonnés.

CHAPITRE V

Consultations multilatérales

Art. 15

Consultations multilatérales

1. Les Parties procèdent, dans un délai de cinq ans après l'entrée en vigueur de la Convention et tous les cinq ans par la suite, et, en tout cas, toutes les fois qu'une majorité des représentants des Parties le demande, à des consultations multilatérales au sein du conseil de l'Europe, en vue d'examiner l'application de la Convention, ainsi que l'opportunité de sa révision ou d'un élargissement de certaines de ses dispositions. Ces consultations auront lieu au cours de réunions convoquées par le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

2. Toute Partie a le droit de désigner un représentant pour participer à ces consultations. Tout Etat membre du Conseil de l'Europe qui n'est pas Partie à la Convention a le droit de se faire représenter à ces consultations par un observateur.

3. Après chaque consultation, les Parties soumettent au Comité des Ministres du Conseil de l'Europe un rapport sur la consultation et sur le fonctionnement de la Convention en y incluant, si elles l'estiment nécessaire, des propositions visant à amender les articles 15 à 23 de la Convention.

4. Sous réserve des dispositions de la présente Convention, les Parties établissent le règlement intérieur des consultations.

CHAPITRE VI

Amendements

Art. 16

Amendements

1. Tout amendement aux articles 1 à 14, proposé par une Partie ou par le Comité des Ministres, est communiqué au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe et transmis par ses soins aux Etats membres du Conseil de l'Europe, à toute Partie et à tout Etat invité à adhérer à la Convention conformément aux dispositions de l'article 19.

b) de noodzaak tegen te gaan :

- i. dat gezelschapsdieren worden geschonken aan personen jonger dan 16 jaar zonder de uitdrukkelijke toestemming van hun ouders of van andere personen die de ouderlijke verantwoordelijkheid uitoefenen;
- ii. dat gezelschapsdieren worden geschonken als prijs, beloning of premie;
- iii. dat gezelschapsdieren zich ongebreideld voortplanten;
- c) de mogelijke negatieve gevolgen voor de gezondheid en het welzijn van wilde dieren als zij worden gekocht of geïntroduceerd als gezelschapsdieren;
- d) de gevaren van de onverantwoorde aankoop van gezelschapsdieren die leidt tot een toename van het aantal ongewenste of in de steek gelaten dieren.

HOOFDSTUK V

Multilateraal overleg

Art. 15

Multilateraal overleg

1. Binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van de Overeenkomst en elke vijf jaar daarna en, in elk geval, wanneer een meerderheid van de vertegenwoordigers van de Partijen zulks verzoekt, voeren de Partijen multilateraal overleg binnen de Raad van Europa over de toepassing van de Overeenkomst en over de wenselijkheid deze te herzien of bepalingen ervan uit te breiden. Dit overleg vindt plaats op door de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa bijeengeroepen vergadering.

2. Elke Partij heeft het recht een vertegenwoordiger te benoemen die deelneemt aan dit overleg. Iedere Lidstaat van de Raad van Europa die geen Partij is bij de Overeenkomst, heeft het recht zich door een waarnemer bij dit overleg te laten vertegenwoordigen.

3. Na elk overleg leggen de Partijen aan het Comité van Ministers van de Raad van Europa een verslag voor omtrent het overleg en de werking van de Overeenkomst, welk verslag, indien zij dit nodig achten, tevens voorstellen bevat voor de wijziging van de artikelen 15 tot en met 23 van de Overeenkomst.

4. Onder voorbehoud van de bepalingen van deze Overeenkomst stellen de Partijen de procedureregels voor het overleg vast.

HOOFDSTUK VI

Wijzigingen

Art. 16

Wijzigingen

1. Iedere door een Partij of het Comité van Ministers voorgestelde wijziging van de artikelen 1 tot en met 14 wordt medegedeeld aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa en door deze toegezonden aan de Lidstaten van de Raad van Europa, aan iedere Partij, en aan iedere Staat die overeenkomstig het bepaalde in artikel 19 is uitgenodigd tot de Overeenkomst toe te treden.

2. Tout amendement proposé conformément aux dispositions du paragraphe précédent est examiné, au moins deux mois après la date de sa transmission par le Secrétaire Général, lors d'une consultation multilatérale où cet amendement peut être adopté à la majorité des deux-tiers des Parties. Le texte adopté est communiqué aux Parties.

3. A l'expiration d'une période de douze mois après son adoption lors d'une consultation multilatérale, tout amendement entre en vigueur à moins qu'une des Parties n'ait notifié des objections.

CHAPITRE VII

Dispositions finales

Art. 17

Signature, ratification, acceptation, approbation

La présente Convention est ouverte à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe. Elle sera soumise à ratification, acceptation ou approbation. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Art. 18

Entrée en vigueur

1. La présente Convention entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de six mois après la date à laquelle quatre Etats membres du Conseil de l'Europe auront exprimé leur consentement à être liés par la Convention conformément aux dispositions de l'article 17.

2. Pour tout Etat membre qui exprimera ultérieurement son consentement à être lié par la Convention, celle-ci entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de six mois après la date du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

Art. 19

Adhésion d'Etats non membres

1. Après l'entrée en vigueur de la présente Convention, le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe pourra inviter tout Etat non membre du Conseil de l'Europe à adhérer à la présente Convention, par une décision prise à la majorité prévue à l'article 20, d, du Statut du Conseil de l'Europe et à l'unanimité des représentants des Etats contractants ayant le droit de siéger au Comité des Ministres.

2. Pour tout Etat adhérent, la Convention entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de six mois après la date de dépôt de l'instrument d'adhésion près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

2. Iedere overeenkomstig het bepaalde in het voorgaande lid voorgestelde wijziging wordt bestudeerd tijdens een multilateraal overleg dat niet eerder dan twee maanden na de datum van toezending door de Secretaris-Generaal wordt gevoerd, waar zij kan worden aangenomen met een tweederde meerderheid van de Partijen. De aangenomen tekst wordt aan de Partijen toegezonden.

3. Twaalf maanden nadat zij tijdens een multilateraal overleg is aangenomen, treedt elke wijziging in werking, tenzij een van de Partijen kennisgeving van bezwaar heeft gedaan.

HOOFDSTUK VII

Slotbepalingen

Art. 17

Ondertekening, bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring

Deze Overeenkomst staat open voor ondertekening door de Lidstaten van de Raad van Europa. De Overeenkomst dient te worden bekrachtigd, aanvaard of goedgekeurd. De akten van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring worden nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

Art. 18

Inwerkingtreding

1. Deze Overeenkomst treedt in werking op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een periode van zes maanden na de datum waarop vier Lidstaten van de Raad van Europa in overeenstemming met het bepaalde in artikel 17 hebben verklaard zich gebonden te achten door de Overeenkomst.

2. Ten aanzien van iedere Lidstaat die later verklaart zich gebonden te achten door de Overeenkomst, treedt de Overeenkomst in werking op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een periode van zes maanden na de datum van nederlegging van de akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring.

Art. 19

Toetreding van niet-Lidstaten

1. Na de inwerkingtreding van deze Overeenkomst kan het Comité van Ministers van de Raad van Europa iedere Staat, die geen lid van de Raad van Europa is, uitnodigen toe te treden tot deze Overeenkomst door een besluit daartoe bij meerderheid van stemmen, bedoeld in artikel 20, letter d, van het Statuut van de Raad van Europa, en bij unanimité van de vertegenwoordigers van de Overeenkomstsluitende Staten gerechtigd zitting te hebben in het Comité van Ministers.

2. Ten aanzien van iedere toetredende Staat treedt de Overeenkomst in werking op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een periode van zes maanden na de datum van nederlegging van de akte van toetreding bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

Art. 20

Clause territoriale

1. Tout Etat peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, désigner le ou les territoires auxquels s'appliquera la présente Convention.

2. Toute Partie peut, à tout moment par la suite, par une déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, étendre l'application de la présente convention à tout autre territoire désigné dans la déclaration. La Convention entrera en vigueur à l'égard de ce territoire le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de six mois après la date de réception de la déclaration par le Secrétaire Général.

3. Toute déclaration faite en vertu des deux paragraphes précédents pourra être retirée, en ce qui concerne tout territoire désigné dans cette déclaration, par notification adressée au Secrétaire Général. Le retrait prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de six mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Art. 21

Réserves

1. Tout Etat peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, déclarer faire usage d'une ou plusieurs réserves à l'égard de l'article 6 et de l'alinéa a du paragraphe 1 de l'article 10. Aucune autre réserve ne peut être faite.

2. Toute Partie qui a formulé une réserve en vertu du paragraphe précédent peut la retirer en tout ou en partie en adressant une notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe. Le retrait prendra effet à la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

3. La Partie qui a formulé une réserve au sujet d'une disposition de la présente Convention ne peut demander l'application de cette disposition par une autre Partie; toutefois, elle peut, si la réserve est partielle ou conditionnelle, demander l'application de cette disposition dans la mesure où elle l'a acceptée.

Art. 22

Dénonciation

1. Tout Partie peut, à tout moment, dénoncer la présente Convention en adressant une notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

2. La dénonciation prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de six mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Art. 20

Territoriale clausule

1. Iedere Staat kan bij de ondertekening of bij de nederlegging van zijn akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding het gebied of de gebieden aanwijzen waarop deze Overeenkomst van toepassing is.

2. Iedere Staat kan te allen tijde daarna, door middel van een aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa gerichte verklaring, de toepassing van deze Overeenkomst uitbreiden tot ieder ander in de verklaring aangewezen gebied. Ten aanzien van dit gebied treedt de Overeenkomst in werking op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een periode van zes maanden na de datum van ontvangst van de verklaring door de Secretaris-Generaal.

3. Iedere verklaring, gedaan krachtens beide vorige leden, kan ten aanzien van ieder in die verklaring aangewezen gebied, worden ingetrokken door middel van een aan de Secretaris-Generaal gerichte kennisgeving. Deze intrekking wordt van kracht op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een periode van zes maanden na de datum van ontvangst van de kennisgeving door de Secretaris-Generaal.

Art. 21

Voorbehouden

1. Iedere Staat kan bij de ondertekeningen of bij de nederlegging van zijn akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding verklaren dat hij één of meer voorbehouden maakt ten aanzien van artikel 6 en artikel 10, eerste lid, letter a. Geen ander voorbehoud is toegestaan.

2. Iedere Partij die een voorbehoud heeft gemaakt krachtens het vorige lid, kan dit geheel of gedeeltelijk intrekken door middel van een aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa gerichte kennisgeving. De intrekking wordt van kracht op de datum van ontvangst van de kennisgeving door de Secretaris-Generaal.

3. De Partij die een voorbehoud heeft gemaakt ten aanzien van een bepaling van deze Overeenkomst, kan de toepassing van die bepaling door een andere Partij niet vragen; indien het gemaakte voorbehoud gedeeltelijk of voorwaardelijk is, kan zij evenwel de toepassing van die bepaling vragen voor zover zij dit zelf heeft aanvaard.

Art. 22

Opzegging

1. Iedere Partij kan te allen tijde deze Overeenkomst opzeggen door middel van een aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa gerichte kennisgeving.

2. Deze opzegging wordt van kracht op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een periode van zes maanden na de datum van ontvangst van de kennisgeving door de Secretaris-Generaal.

Art. 23

Notifications

1. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Etats membres du Conseil et à tout Etat ayant adhéré à la présente Convention ou ayant été invité à le faire :

- a) toute signature;
- b) le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion;
- c) toute date d'entrée en vigueur de la présente Convention conformément à ses articles 18, 19, 20;
- d) tout autre acte, notification ou communication ayant trait à la présente Convention.

EN FOI DE QUOI, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé la présente Convention.

FAIT à Strasbourg, le 13 novembre 1987, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe et à tout Etat invité à adhérer à la présente Convention.

Cette Convention a été signée par les Etats suivants : Belgique, Danemark, République Fédérale d'Allemagne, Grèce, Italie, Luxembourg, Pays-Bas, Norvège, Portugal, Suède et Suisse.

Art. 23

Kennisgeving

1. De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa stelt de Lidstaten van de Raad van Europa en iedere Staat die tot deze Overeenkomst is toegetreden of daartoe is uitgenodigd, in kennis van :

- a) iedere ondertekening;
- b) de nederlegging van iedere akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding;
- c) iedere datum van inwerkingtreding van deze Overeenkomst overeenkomstig de artikelen 18, 19 en 20;
- d) iedere andere handeling, kennisgeving of mededeling, betrekking hebbend op deze Overeenkomst.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, daartoe naar behoren gemachtigd, deze Overeenkomst hebben ondertekend.

GEDAAN te Straatsburg op 13 november 1987, in de Engelse en de Franse taal, zijn de beide teksten gelijkelijk authentiek, in een enkel exemplaar, dat zal worden nedergelegd in het archief van de Raad van Europa. De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa zendt hiervan een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift aan elk van de Lidstaten van de Raad van Europa, alsmede aan iedere Staat die wordt uitgenodigd tot deze Overeenkomst toe te treden.

Deze Overeenkomst werd ondertekend door de volgende Staten : België, Denemarken, Duitsland (Bondsrepubliek), Griekenland, Italië, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Portugal, Zweden en Zwitserland.